

”Tästä ei ole vielä viimeistä sanaa sanottu...”

Kohtalona malminetsintä

TONI EEROLA

Kun jo pienenä poikana keräilee kiviä, kiinnostuu malmeista ja saa kansannäytepalkintojakin, voivat vanhemmat huolestua: geologiaan voi jäädä koukkuun, eikä siihen ole hoitoa. Siitä tulee kohtalo. Näin tapahtui geoteknikko Asser Siitoselle, joka toimi koko ikänsä malminetsinnässä eri valtionyhtiöiden palkkaamana pitkin ja poikin Lappia.

Eläkkeellä oleva geologi ja Outokummun Rovaniemen toimiston pitkäaikainen päällikkö Jarmo Lahtinen kirjoitti tämän legendaarisen malmimiehen elämäkerran. Hän teki suuren palveluksen. Kyse on tiedon siirrosta tuleville sukupolville. Kirjassa on tarinaa kerrakseen Lapista, luonnosta, geologiasta, kivistä ja malmeista kiinnostuneille. Samalla kun seurataan tämän mainion malmimiehen elämänvaiheita ja persoonaa, kerrataan myös Lapin geologiaa ja pala Suomen kaivosteollisuuden historiaa.

Monien työtovereiden mielestä Asser Siitonen olikin varsinainen persoona. Hän johti ja teki maastotoita väsymättä, sekoittaen elämäntapaa, ammattia ja harrastusta. Perhe jäi sivuosaan. Aamuisin ei ollut kovaa kirettä maastoon, mutta eipä ollut sieltä poiskaan. Viikonlopullekin lähtö saattoi viivästyä, mikä harmitti alaisia. Erään työtoverin mukaan Siitonen oli juuri sitä, mitä geologi eniten pelkää

alan harrastajissa: erinomainen mineraalituntija. Hänen kiinnostuksensa geologiaa kohtaan oli niin suurta, että jos hänellä olisi ollut mahdollisuus opiskella alaa, hänestä olisi tullut professori. Hän oli kuitenkin kiinnostunut laajalti muistakin asioista. Ilmastomuutos kirvoitti mieltä ja omatoimisesti päätellen hän katsoi, että hiilidioksidia kannattaisi sitoa kalkkikiviin. Tämän lisäksi hän harrasti luontoa, valokuvausta, musiikkia ja kuvataidetta. Lomat vietettiin perheen kanssa kultaa kaivamalla, kalastellen ja hilloja poimien, mikä pienille lapsille oli joskus raskasta.

Siitosen into työhönsä johti moniin merkittäviin löydöksiin, kuten Luoston ametistehin, Saattoporan ja Isomaan kultaesiintymiin, Porkosen–Pahtavaaran mangaaniviitteisiin yms. Kaikkea hän ei kuitenkaan ehtinyt elämänsä aikana selvittää. Luoston ametistikin päätyi muiden hyödyksi. Tämä jäi kalvamaan loppuiksi.

Kuten niin monet muutkin, Siitonenkin jäi Suomea koetelleen laman ja kaivosalan rakennemuutoksen jalkoihin. Outokummun lakkauttaessa malminetsintänsä hänet irtisanoitiin Outokumpu Finnminesilta vuonna 1992 palveltuaan suomalaista kaivosteollisuutta neljä vuosikymmentä. Hän jäi työttömäksi

Lahtinen, J. 2012. Asser Siitonen – malmimies 18.4.1935–15.3.2010. Paimintoja monipuolisen persoonan elämästä. Hipputeos Oy, Tallinna, 112 s. Ovh. 18 €. Tilaukset suoraan Hipputeokselta: <http://hipputeos.shop.wosbee.com/PublishedService>

mutta ei toimettomaksi. Hän perusti yhtiökumppaninsa kanssa Gold-Werk Oy:n. Näin hän jatkoi keskeneräiseksi jäänyttä malminetsintää monilla tuntemillaan kohteilla löytäen Isomaan kultaesiintymän Kittilässä.

Kiinnostus kultaan ja malmeihin näyttää kulkevan Siitosilla suvussakin. Suomen kaivosyrittäjät ry:n puheenjohtaja ja monitoimimies Harri Siitonen on Asserin serkku. Asserin ideomana ja Harri työn jatkajana Isomaan kultaesiintymän hyödyntäminen sai alkunsa. Asser ja Harri kehittivät köyhän rapakalliolikullan rikastusmenetelmän. Outokummun piti alun perin olla mukana alueen varsinaisen kalliokullan etsinnässä, mutta se kaatui erinäisistä syistä. Nykyään Gold Mine Siitonen ja Saihio jatkaa työtä hyödyntämällä esiintymää kaivinkoneella. Kultaä sisältävä maa-aines kuljetetaan Asserin rakentamalle ”kultatehtaalle”, jossa rikastaminen tapahtuu. Kullasta valmistetaan erilaisia koru- ja piensesineitä.

Vaikka kullantuotanto lähti käyntiin löytämällä kultaesiintymällä, monet asiat jäivät ”riivamaan” jo iän ja sairauden lopulta heikentämän miehen mielestä. Paljon olisi ollut ha-

lua vielä tehdä ja touhuta. Tätä varten hän keskusteli professoreiden ja geologien kanssa erilaisista tutkimus- ja malminetsintähankkeista. Voi olla, että Siitosen intuition ja päähänpinttymien jäljiltä kuullaan vielä tulevaisuudessa. Tästä varmuudesta kumpusikin Siitosen monesti toistama lause, joka on tämän kirjaesittelyn otsikko.

Kuten nykyinen kaivosbuumi on meille osoittanut, Suomessa ja varsinkin Lapissa riittää vielä löydettävää. Vaikka täällä nyt jylläävät ulkomaiset kaivosjätit, tarvitsemme edellen Siitosen kaltaisia työn kansallissankareita. Ja siitä on toivoa. Kansannäytetoiminta kukoistaa ja alalle tulee jatkuvasti uusia harrastajia. Kansannäytepalkintoja jaetaan 8–12 vuotiaille. Toivottavasti näistä jotkut päätyvät kaivosalalle ammatillisestikin, koska työntekijöistä on pulaa. On kuitenkin jännittävää seurata, miten median harjoittama kaivoskauhun ja geofobian lietsonta tähän vaikuttaa? Mitä hän Asser olisi moiseen sanonut?

